

נוכחים:

מירב דדיה מולד, מנהלת התכנית; ציפי נחשון גליק, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים; אפרת בנימין; המשרד לשיוויון חברתי, ענבל דור קרבל, נציגת המגזר השלישי; ירון בראון, נציג המגזר השלישי; יואב בוקעי, ג'וינט אשלים; מירב שלו, משרד החינוך; הילה סופרמן הרניק, מטה יתד; אלדד ימין, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל; אפרת בן חורין, המוסד לביטוח לאומי; רחלי ירדן, משרד המשפטים.

נעדרו:

יעל אגמון, משרד האוצר; שלומציון קאופמן רוזנברג, משרד הביטחון; חן ברוך כהן, חגי רזניק, משרד השיכון; רחלי שטרן, משרד הבריאות; שרה כהן, משרד הקליטה; זהבה לצ'ה, הרשות לשירות לאומי-אזרחי; אריאלה איטח-קובו, צה"ל; איריס צור, נציגת השלטון המקומי.

מוזמנים:

מושירה אבו ראשד עתאמנה – מנהלת מיזם נור; ניבראס טאהא, מנהל תכנית מרכזי ריאן בחברה הערבית; מאירי בן ששון, למרחב, קרן וולפוביץ מוזס; עימאן טרביה אל קאסם, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים - זרוע העבודה.

עדכונים מירב דדיה מולד:

- מערכות מידע: ליתד תהיינה שתי מערכות מידע: תיק לקוח לניהול לקוחות של משרד הרווחה, ומערכת שותפים שתהיה דומה למערכת תיק לקוח לניהול לקוחות של שותפים אחרים. שתיהן תאוחדנה למאגר מידע אחד שלם על צעירים במצבי סיכון בישראל. מערכת השותפים נמצאת בשלב מכרז אחרון. תעמוד לרשות כל השותפים המעוניינים.
- נתונים מתוך מערכת נתוני יסוד של משרד העבודה והרווחה נכון להיום:
 1. מתחילת 2017 עד יוני 2018 הצטרפו 3500 לקוחות צעירים חדשים כמוכרים במחלקות לשירותים חברתיים. זהו גידול משמעותי מ 2016. חשוב לציין כי זהו נתון חלקי – המתייחס רק לצעירים המקבלים שירות ברווחה ולא משותפים נוספים ביתד.
 2. בשבוע שעבר אישר הוועד המנהל של אשלים להמשיך ולפתח את תכנית בית הדין המשלב בצבא. אשלים, משרד העבודה והרווחה וצה"ל נכנסים לתהליך פיתוח שיכלול עו"ס אזרחי שישב בתוך בית הדין ויתווך את התהליכים לחייל ולמערכות האזרחיות; וכן הכשרות לכל צוות בית הדין – שופטת, סנגורים וכו'.

3. ביום חמישי יתקיים מפגש בין צוות יתד, צוותי מחלקות לשירותים חברתיים, ומרכזי הצעירים במועצות האזוריות. מטרת המפגש להתאים את מודל העבודה של יתד למרחב הכפרי.
4. ב 17.7.18 התנעה של מכינות ניצו"ץ. לצעירים שקיבלו פטור מהצבא, שנה אינטנסיבית כהכנה לגיוס. עדיין בשלבי גיוס ואיתור משתתפים לספטמבר. 5 מכינות לצעירות, חרדים, כללי, בראש פינה – עדיין מגייסים צעירים כללי.
5. ב 17.10.18 יתקיים שולחן עגול בנושא חובות של צעירים וצעירות ביוזמת משרד המשפטים האגף לסיוע משפטי. מטרת השולחן לבנות פתרונות לצעירים השקועים בחובות מעבר לסיוע המשפטי במסגרת תכנית שיקומית כלכלית לצעירים בחובות. לכן צריך התגייסות וחשיבה של גורמים שונים. חברי הוועדה מוזמנים להעביר את ההזמנה לנציגים של נושים גדולים כמו סלולר ובנקים.
6. במחוז צפון יתווסף תקן נוסף שיתמקד בעבודה ברשויות ערביות במחוז. כדי להקל על העומס ולאפשר עבודה מותאמת ורגישה תרבות.

דיון בנושא עבודה עם צעירים במצבי סיכון בחברה הערבית:

ניבראס טאהא הציג את האתגרים של צעירים ערבים בשוק העבודה ואת עבודת מרכזי ריאן עם הצעירים:

- מטרת מרכזי ריאן לקדם תעסוקה בחברה הערבית על כל גווניה.
- 22 המרכזים פועלים בפריסה אזורית בכל רחבי הארץ.
- בני 18-25 מהווים כ 70% מלקוחות ריאן. וכ- 70% מהלקוחות הן נשים בהתאם להנחיות ויעדי משרד העבודה והרווחה.
- אתגרים מרכזיים של צעירים בחברה הערבית:
- קושי בתכנון העתיד. מעל גיל 18 אין לצעירים בחברה הערבית מסגרת למעט תמיכת ההורים. הפנייה להשכלה גבוהה או המשך למידה היא מתוך ערך הלמידה ולא מתוך מחשבה על תעסוקה עתידית. כך שצעירים ערבים פונים ללימודים בתחומים שהם קשים להשמה לאחר מכן.
- חוסר שליטה בשפה העברית ברמה המאפשרת השמה והשתלבות בתעסוקה. גם בקרה הצעירים המשכילים.
- תפיסה המתייחסת לתעסוקה כצורך כלכלי, ופחות לפיתוח קריירה ובניית עתיד.
- חסמים חברתיים כמו תפיסות מעסיקים באשר לתעסוקת ערבים, שכר נמוך למועסקים היוצר פער גדול בין עלות ההשכלה לבין התועלת הכלכלית שמפיקים ממנה, קשיים אובייקטיביים כמו זמינות מקומות תעסוקה וחוסר תחבורה ציבורית.
- צעירים רבים זקוקים לליווי ותמיכה מעבר לפן התעסוקתי, השלמה שתכנית יתד יכולה לספק.

מושירה אבו ראשד עתאמנה הציגה את מיזם נור לצעירות בחברה הערבית:

- מיזם משותף למשרד הרווחה, קרן רש"י, בייזר, קרנות הביטוח הלאומי,
- נוצר כמענה לצרכים הייחודיים של נערות וצעירות בחברה הערבית בתחום האישי-חברתי, בתחום התעסוקה, ובתחום הלימודים וההשכלה.
- המיזם פועל כפיילוט למשך 4 שנים ב 8 יישובים. בשנה זו יחל ב 4 יישובים. בחירת היישובים היא במטרה לייצג את המגוון בחברה הערבית עדות דתות אזורים. כסייפה, רמלה, דליאת אל כרמל, טורעאן. בהמשך עוד 4 ובכלל זה מזרח ירושלים.
- המיזם יפעל במתכונת של מרכזים פיזיים בליווי עו"ס, רכזת השכלה ורכזת תעסוקה. כדי להנגיש שירותים קיימים וליצור חדשים. ויציע קבוצות וליווי אישי. 100
- בכל יישוב יבנה מודל מותאם לצרכים והמאפיינים של היישוב במסגרת המודל הכללי. וועדת היגוי יישובית יגדירו מטרות ויעדים ברמת היישוב, תוך יצירת שירות אוניברסלי המותאם תרבותית ומגדרית.
- מדדי ההצלחה נקבעים לכל צעירה וצעירה. המטרה הכללית קידום הצעירות. לכל אחת תיבנה תכנית אישית שהמדד שלה הוא שונה.

דיון והתייחסויות:

- במסגרת פיתוח המענים ביתד אנחנו עסוקים גם בבניית מודלים מובחנים לעבודה עם קבוצות ייחודיות. נור הוא אחד המיזמים שמטרתו לפתח תפיסת עבודה עם נערות וצעירות בחברה הערבית.
- יש להשקיע בבניית הכישורים של הצעירות כדי להכין לשוק העבודה. זה דבר שלא קיים בגיל הנוער בחברה הערבית על כל גווניה. מומלץ להתחבר למאמצי הפיתוח שנעשים בנושא בתב"ת תכנית פיתוח כישורי תעסוקה לבני נוער בתבת.
- יש להמשיך ולפתח את התשתיות האנושיות, המיומנויות והכישורים החברתיים-אזרחיים בקרב צעירים במצבי סיכון בחברה הערבית, כדוגמת מיזם הצעירות האקטיביסטיות של קרנות הביטוח הלאומי וקרן גנדיר.
- בבניית מענים לצעירות ערביות יש לקחת בחשבון את ההקשר והסטיגמה החברתית על צעירות המתגוררות בדירה עצמאית. בעיה מורכבת במיוחד עבור צעירות בוגרות פנימייה.
- המיקום הפיזי של התכניות הוא מאוד קריטי ובמיוחד בהקשר של נשים. חשוב לבחור מיקום שיהיה נגיש מכל הבחינות. לקחת בחשבון את המגבלות של נגישות לנשים למקומות.
- המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל נמצא בשלב מתקדם של הקמת 6 מרכזי צעירים חדשים ביישובים ערבים: כפר קאסם, בקעה אל גרביה, דלית אל כרמל, אום אל פחם, כפר קרע, פרדיס-ג'יסר אזרקא. בנוסף למרכזים הקיימים היום. ניתן להשתמש במרכזי הצעירים כאכסניה לפעילות של כל שאר השותפים, מרכז הצעירים כבית לכל צעירי היישוב, וכפתרון לקושי לאתר מבנים לפעילות.
- גם מרכזי ריאן מציעים תשתית פיזית לפעילות וניתן ליצור שיתופי פעולה בנושא.

- הנגשה שפתית ותרגום: היום מקובל להנגיש כל מידע גם בערבית. הנגשת המידע בשפת האם אינה פוגעת בצורך ליצור ידע בעברית. הייזום והיישוג צריכים להיות בשפה הערבית כדי להגיע ליותר צעירים.
- יש להמשיך לדון בנושא צעירים בחברה הערבית על מכלול ההיבטים הרלוונטיים לא רק היבטי התעסוקה.

החלטות:

- תכנית יתד תמשיך לעסוק בנושא עבודה עם צעירים במצבי סיכון בחברה הערבית, תוך התייחסות למגוון הרחב של אוכלוסיות וקבוצות.
- ממונה מחוזית של יתד בצפון תוזמן להשתתף בישיבה של הנהלת ריאן בצפון להידוק שיתוף הפעולה.
- תמשיך העבודה המשותפת בין זרוע העבודה זרוע הרווחה לפיתוח מענים בתחום התעסוקה לצעירים במצבי סיכון בחברה הערבית. תתקיים פגישה בנושא בין מירב דדיה-מולד, גל יעקבי ואלה בר דוד.

סיכמה: שלומית פסח-גלבו